

Krachtig door kwetsbaarheid

Eindwerkstuk

SPW4K/V

Elly Verhagen
Gijs Horvers
Nelleke Donkersteeg
Sonja Olsen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Waarom 'Krachtig door kwetsbaarheid' als thema?	3
2 Zorg en welzijn van de toekomst (de theorie)	4
2.1 Verschuiving in visie en houding	4
2.2 De professional blijft proactief	4
2.3 Spanningsveld	4
2.4 Ga op avontuur!	4
2.5 Een samenleving waarin iedereen meedoet	5
2.6 Definitie kwetsbare groepen	5
2.7 Definitie dagbesteding	6
2.8 Eigen Kracht conferentie	6
3 Eigenschappen van de nieuwe hulpverlener (praktijk)	7
3.1 Vraaggericht werken	7
3.2 Een actieve houding	7
3.3 Mogelijkheden van de cliënt centraal	7
3.4 Collectief versus individueel	7
3.5 Informele zorg versus formele zorg	8
3.6 Integraal werken	8
3.7 Resultaatgericht	8
3.8 Hulpverleners zijn professional	8
4 Onze visie achter 'Krachtig door kwetsbaarheid'	9
5 Het verband tussen opleiding, beroep en werkveld	10
5.1 Respectvol	10
5.2 Cliënt centraal	10
5.3 Beweging en verandering	10
5.4 Oplossingen	10
6 Ervaringen vanuit ons eigen werkveld	11
6.1 Elly Verhagen – Mediant (CMO)	11
6.2 Sonja Olsen – Aveleijn	13
6.3 Nelleke Donkersteeg – de Twenste Zorgcentra	15
6.4 Gijs Horvers – Auticomm.	17
7 'Krachtig door kwetsbaarheid' zichtbaar in alle werkvelden	19
8 Maatschappelijk verband	20
8.1 Zorg en welzijn nieuwe stijl	20
9 Bronvermelding	21
10 Onze conclusie	22

1 Waarom 'Krachtig door kwetsbaarheid' als thema?

Cliënten kunnen krachtig zijn door hun kwetsbaarheid. Met de komende bezuinigingen betreffende de zorg in zicht, is de vraag hoeveel en/of welke aandacht er nog overblijft voor de individuele kracht van de cliënt en zijn steunsysteem.

Deze ontwikkeling baart ons zorgen en is de reden waarom wij anders naar de hulpvraag van de cliënt willen kijken.

Er ligt ook een uitdaging bij de hulpverlening om hun kwetsbaarheid te vinden door zich open en kwetsbaar op te stellen, open vragen te stellen en een luisterende houding te hebben.

Inspiratie voor dit thema hebben we gehaald van een artikel uit Dagblad Tubantia (zaterdag 7 april 2012) met als titel: 'Krachtig door kwetsbaarheid'.

Elly Verhagen
Gijs Horvers
Nelleke Donkersteeg
Sonja Olsen

2 Zorg en welzijn van de toekomst (de theorie)

In zorg en welzijn van de toekomst staat de kracht van de cliënt centraal.

Hierbij hoort een professional die nog meer vraaggericht te werk gaat, nog beter inspeelt op de werkelijke vragen en behoeften van de cliënt en hem of haar uitdaagt om probleemoplossend te werk te gaan.

De nieuwe begeleider bevindt zich niet op kantoor, maar in zorg en welzijnsinstellingen, bij mensen thuis en daar waar mensen elkaar ontmoeten in de wijk.

2.1 Verschuiving in visie en houding

De veranderingen in de politiek betekenen niet dat de hele werkwijze moet veranderen. Inzetten op de kracht van de cliënt en het duidelijk aanwezig zijn, vraagt vooral om een verschuiving in visie en houding. In plaats van het overnemen van de verantwoordelijkheid, blijft deze zoveel mogelijk in handen van de cliënt. De cliënt blijft centraal staan.

2.2 De professional blijft proactief

Hoewel de cliënt de regie behoudt, blijft de begeleider degene met de methodische kennis en vaardigheden. Teveel rekenen op de eigen kracht en zelfredzaamheid van de kwetsbare cliënt kan namelijk ook een averechts effect hebben. Er zullen altijd cliënten zijn die dusdanige complexe problemen hebben, dat er van het aanspreken op de eigen kracht weinig sprake kan zijn. In dat geval neemt de begeleider (tijdelijk) het roer over.

2.3 Spanningsveld

Deze verschuivingen betekenen vooral dat zorg en welzijn terug gaat naar de kern van het vak: het veld ingaan. Veel professionals zien dit als een positieve ontwikkeling. Maar de komende bezuinigingen op de welzijnssector brengen onzekerheden met zich mee.

2.4 Ga op avontuur!

Deze onduidelijke stand van zaken zorgt voor gepieker, maar het is veel interessanter om deze 'nieuwe fase' tegemoet te treden als een avontuur dat veel kansen en uitdagingen met zich meebrengt. Er zijn tenslotte veel begeleiders die zich dagelijks inzetten om de kwaliteit van zorg en welzijn hoog te houden.

2.5 Een samenleving waarin iedereen meedoet

Door met z'n allen de schouders er onder te zetten, kan een goed functionerende 'participatiestaat' werkelijkheid worden.

Dit lukt echter alleen als iedereen zijn steentje hierin bijdraagt, managers, gemeenten, netwerkpartners en professionals. Samen kunnen we zorg en welzijn op een dergelijke manier vormen, zodat het kwetsbare en minder kwetsbare cliënten versterkt. Zo werken we samen aan een samenleving waarin iedereen meedoet.

2.6 Definitie kwetsbare groepen

Er bestaat geen eenduidige definitie van kwetsbare groepen. Daarvoor zijn de factoren die kwetsbaarheid veroorzaken te divers.

Wel is er een aantal kenmerken te noemen en zijn er bepaalde groepen aan te wijzen die vaak als kwetsbaar worden beschouwd.

Kenmerken van kwetsbare groepen zijn:

- Opeenstapeling van problemen of beperkingen (multicomplexe problematiek);
- Gevoelens van machteloosheid en wantrouwen;
- Verstoorde communicatie;
- Geen of beperkte toegang tot hulpbronnen;
- Disbalans tussen draagkracht en draaglast;
- Afhankelijkheidssituatie;
- Laag zelfbeeld.

Groepen die vaak als kwetsbaar worden beschouwd, zijn mensen:

- Met een lichamelijke beperking;
- Met chronisch psychische problemen;
- Met een verstandelijke beperking;
- Met psychosociale (inclusief materiële) problemen;
- Met opvoed- en opgroei problemen;
- Die betrokken zijn bij huiselijk geweld;
- Die uitgestoten (dreigen te) worden wegens hun seksuele oriëntatie;
- Met meervoudige problematiek (o.a. verslaafden).

2.7 Definitie dagbesteding

Onder dagbesteding verstaan we alle activiteiten in het dagelijks leven die een cliënt het gevoel geeft dat hij meetelt in de maatschappij.

Dit geeft de cliënt dat hij iets betekent.

Concreet kan dit door te werken als vrijwilliger, een opleiding te volgen, deel te nemen aan sport, sociale of culturele activiteiten, betaald te gaan werken, deel te nemen aan het verenigingsleven, buurtactiviteiten enz.

2.8 Eigen Kracht conferentie

Eigen Kracht Centrale heeft de Eigen Kracht conferentie ontwikkeld: een besluitvormingsproces dat uitmondt in een plan.

Het idee erachter is heel eenvoudig. Als je een probleem hebt in je leven dat je niet zo gemakkelijk kunt oplossen, vraag je je sociale netwerk om met je mee te denken.

Uitgangspunt is dat iedereen een sociaal netwerk heeft - groot of klein, hecht of minder hecht - wat er in het verleden ook is gebeurd.

Het legt de verantwoordelijkheid voor problemen en moeilijkheden eerst bij de familie zelf.

De Eigen Kracht conferentie wordt georganiseerd door een onafhankelijke coördinator.

Hulpverleners geven informatie en stellen eventueel een kader voor het plan.

3 Eigenschappen van de nieuwe hulpverlener (praktijk)

De nieuwe hulpverlener is vooral vragend, actief, bevlogen, ondernemend, autonoom, effectief en reflecterend.

Deze eigenschappen sluiten aan bij de 8 eigenschappen van de nieuwe hulpverlener:

3.1 Vraaggericht werken

- De vraag van de cliënt staat centraal, niet het aanbod van hulpverlener of organisatie.
- Cliënt en hulpverlener werken samen aan vraagverheldering en zoeken samen uit wat de kern is van de vraag. Het gaat daarbij niet alleen om individuele vragen, maar ook om collectieve vraagstukken.
- Het 'keukentafelgesprek': de hulpverlener neemt er de tijd en de rust voor om de cliënt zijn verhaal te laten doen, liefst in een eigen vertrouwde omgeving.

3.2 Een actieve houding

- Niet alle cliënten stellen hun vraag, terwijl wellicht wel sprake is van een ondersteuningsbehoefte.
- Hulpverlener benaderen actief die cliënten die geen ondersteuning willen of niet weten hoe ze die moeten organiseren.

3.3 Mogelijkheden van de cliënt centraal

- Uitgangspunt zijn de eigen mogelijkheden van de cliënt.
- Ondersteuning loopt op van licht naar zwaar: faciliteren, ondersteunen, interveniëren, beschermen.
- Eerst mogelijkheden van informele zorg gebruiken, dan pas formele zorg door professionals inzetten.

3.4 Collectief versus individueel

- Eerst mogelijkheden van collectieve zorg en welzijn arrangementen inzetten, dan pas individuele voorzieningen.

3.5 Informele zorg versus formele zorg

- Verbeteren van de samenwerking tussen informele en formele zorg.

3.6 Integraal werken

- Uitvoering richt zich op een integrale, samenhangende aanpak van probleem van de cliënten.
- Uitvoerende organisaties werken samen aan gezamenlijke probleemoplossing.
- Gemeenten en Instellingen maken in hun beleid en uitbesteding zo'n samenhangende aanpak mogelijk.

3.7 Resultaatgericht

- Welk probleem los je op? Gemeenten en instellingen formuleren opdrachten in termen van prestatie en zo mogelijk van resultaat, ook rekenen zij af op basis van prestaties en resultaten.

3.8 Hulpverleners zijn professional

- Hulpverleners beschikken over de juiste kennis en vaardigheden.
- Hulpverleners zijn ondernemend.
- Hulpverleners krijgen ruimte, hun competenties zijn richtinggevend voor de uitvoering.

4 Onze visie achter 'Krachtig door kwetsbaarheid'

'Krachtig door kwetsbaarheid' heeft visie voor een samenleving waarin participatie en 'samenredzaamheid' van cliënten centraal staan en waarin cliënten de zeggenschap houden over hun eigen leven, zeker in contact met organisaties en overheden.

In de visie van 'Krachtig door kwetsbaarheid' is het belangrijk dat:

- Iedereen erbij hoort in de samenleving en iedereen eraan kan meedoen.
- Iedereen daarbij zeggenschap en regie houdt over zijn of haar eigen leven.
- Iedereen daarbij steun krijgt van het eigen sociale netwerk: familie, vrienden, burens, enz. ... zeker als er problemen zijn en diverse (hulpverlenings)instanties een grote rol (gaan) spelen.

5 Het verband tussen opleiding, beroep en werkveld

Zowel in de opleiding als in het werkveld komen een aantal dingen aan het bod zoals hier door een van onze werkgevers omschreven.

Oplossingsgericht werken

Oplossingsgericht werken is: niet stil blijven staan bij al je vragen en op zoek gaan naar antwoorden.

Cliënten en hulpverleners werken samen aan dat antwoord. Ze zetten stappen richting oplossingen op de volgende manier:

5.1 Respectvol

Hoe wil jij behandeld worden? Netjes, aardig, met aandacht, noem maar op. Zo ga je ook met een ander om. Dat is respectvol met elkaar omgaan. Niemand hoeft respect te verdienen, je hoort het van iedereen te krijgen.

5.2 Cliënt centraal

jij en je familie weten het meest van je eigen leven. Een begeleider helpt je jouw doelen te halen. Aan hem of haar kun je advies vragen over hoe je dat kunt doen.

5.3 Beweging en verandering

Wanneer je vooruit wilt, moet je in beweging komen. Vergelijk het maar met fietsen: je moet zelf trappen, de fiets is het hulpmiddel om je te verplaatsen. Zo is het ook met je eigen groei: je moet zelf de stappen zetten om bij je doel te komen. Je kunt dat natuurlijk ook met iemand anders doen, zoals familie, burens, collega's of je begeleider. Zij kunnen je hulpmiddel zijn.

5.4 Oplossingen

Het gaat niet om het probleem, het gaat om de oplossing. Het is trouwens niet nodig om veel van je probleem te weten om het op te kunnen lossen. Ook is het niet nodig om een heel grote verandering te bedenken: een kleine verandering kan al helpen om het probleem kleiner te maken.

6 Ervaringen vanuit ons eigen werkveld

6.1 Elly Verhagen – Mediant (CMO)

Ik loop stage bij Mediant, CMO (Centrum Maatschappelijke Ondersteuning) - Javastraat, Circuit Herstel. De visie van het CMO is: uitgaan van het gezonde deel van de cliënt. Er worden heel veel activiteiten aangeboden, vooral in groepsverband. Er is wel tijd ingepland voor individuele momenten met een cliënt, maar tot voor kort was er nog geen individuele begeleiding.

Het team werkt tweeledig. Het team is verdeeld in twee eilandjes.

Het ene deel, de oudere garde (werken er al heel lang en zitten tegen hun pensionering aan) werkt nog heel veel met het systeem van “pamperen”. Ze nemen heel veel uit handen van de cliënt, zoals bijvoorbeeld het eten opscheppen voor de cliënt, het vlees snijden, kortom alles regelen voor de cliënt.

Het andere deel van het team is een stuk jonger en heeft al een andere visie meegekregen, hetzij door studie hetzij bij aanneme. Dit deel van het team gaat meer uit van de eigen verantwoording van de cliënt. Het gezonde deel.

Met de komst van een nieuwe teammanager met een nieuwe visie, een aantal jaren geleden, is het team de kant van zelfsturend team uitgegaan. Doordat de nieuwe manager nu het middenkader is kwamen de verschillende werkwijzen van de teamleden aan het licht. Een kwestie van sturen dus.

Momenteel is er ook bij Mediant heel veel aan het veranderen. Ook hier slaan de bezuinigingen van de overheid een flink gat. Teamleden die vertrokken worden niet meer vervangen, het team zal zelf initiatief moeten tonen en hun oplossingsvermogen moeten aanspreken.

Eind maart hebben alle collega's van het CMO - Javastraat en CMO - Dikkershoes een aantal praktijkdagen gehad, waarin de nieuwe visie duidelijk naar voren is gekomen.

Omdat een groot gedeelte nu geregeld gaat worden via het WMO zal heel duidelijk naar voren moeten komen waarom de cliënten van het CMO bij het CMO horen en niet bij een Buurthuis of Wijkcentrum. Activiteiten die nu aangeboden gaan worden zullen heel goed onderbouwd moeten worden waarom juist deze cliënten juist bij het CMO moeten blijven komen.

Het team zal administratief gezien weer gedeeltelijk terug moeten naar de schoolbanken, waarin ze de kennis van het smartdoelen schrijven weer eigen wordt. Tijdens deze praktijkdagen is naar voren gekomen dat het team nu ook ambulante gaat werken, meer individuele begeleiding gaan aanbieden aan cliënten.

Omdat het WMO geheel volgens de ‘eigen kracht’ structuur gaat financieren is ook Mediant met deze geheel nieuwe visie aan de slag gegaan. Dit betekent dat de professionals zich een hele nieuwe manier van denken en werken zullen moeten gaan aanmeten.

Een hoop werk aan de winkel dus!

Gedurende mijn opleiding heb ik gemerkt dat je als student veel meer zoekende bent naar een eigen visie dan het team. Door alle informatie die tot je komt zit je dichter op alle veranderingen die komen gaan dan het team.

Eind december ben ik als stagiaire een pilot gaan starten met individuele begeleiding. Dit, uiteraard, na toestemming van cliënt, stagebegeleider en teammanager.

Ik had gemerkt dat voor sommige cliënten de groepsactiviteiten niet toereikend waren en bepaalde cliënten zouden daardoor verstranden in hun problemen. Dit geldt vooral voor cliënten die alleenstaand zijn en die vastlopen in hun eigen gebrek aan structuur. Naar aanleiding van een BPV-opdracht heb ik toen de volgende individuele begeleiding helemaal uitgewerkt en op poten gezet, met als resultaat dat het voor de cliënt werkt en collega's die dit beamen beschikken nu over alle formulieren die ik ontworpen en aangepast heb voor individuele begeleiding, zodat ze volgens de nieuwe visie aan de slag kunnen.

Individuele Begeleiding met als doel: Structureren door middel van eigen kracht

Vorbereiding

Een professionele vertrouwensband opstarten met de cliënt. Dit gebeurt door de cliënt met respect te benaderen en de cliënt in z'n waarde te laten. Inventariseren van het probleem van de cliënt, samen met de cliënt. Samen tot een hulpvraag komen.

Veelal betekent het: een chaos in huis door een chaos in het hoofd.

Structureren door middel van eigen kracht

Een plan van aanpak wordt gemaakt. Doordat de hulpverlener uitgaat van de kracht van cliënt dient de structureren met hele kleine stapjes gedaan te worden. Je hebt één groot hoofddoel: Structuur aanbrengen in het dagelijkse bestaan van de cliënt. Deze wordt opgesplitst in hele kleine werkdoelen.

Met deze hele kleine werkdoelen gaat de cliënt aan het werk. De hulpverlener motiveert en stimuleert de cliënt. Positief bekrachtigen is hierin een veel gebruikte gesprekstechniek. Doordat de cliënt zelf aan het werk gaat wordt de eigenwaarde verhoogd. De hulpverlener zal hierin soms ook op de 'rem moeten trappen' wanneer de cliënt merkt dat het werkt en te enthousiast aan het werk gaat.

Doel van de structureren

De complete structureren is er één met vallen en opstaan. Door met hele kleine stapjes te werk te gaan kan de structuur die al aangebracht is, tijdens een terugval behouden worden. De hulpverlener zal naar de cliënt toe moeten benoemen dat een terugval tijdelijk is en dat ook bij het proces van structureren hoort. De cliënt doet alles zelf op eigen kracht, met het behulp van handvatten die de hulpverlener de cliënt aanreikt.

Het is dikwijls een langdurig proces maar met als resultaat: Structuur in het dagelijks bestaan waardoor er structuur verkregen wordt in het hoofd.

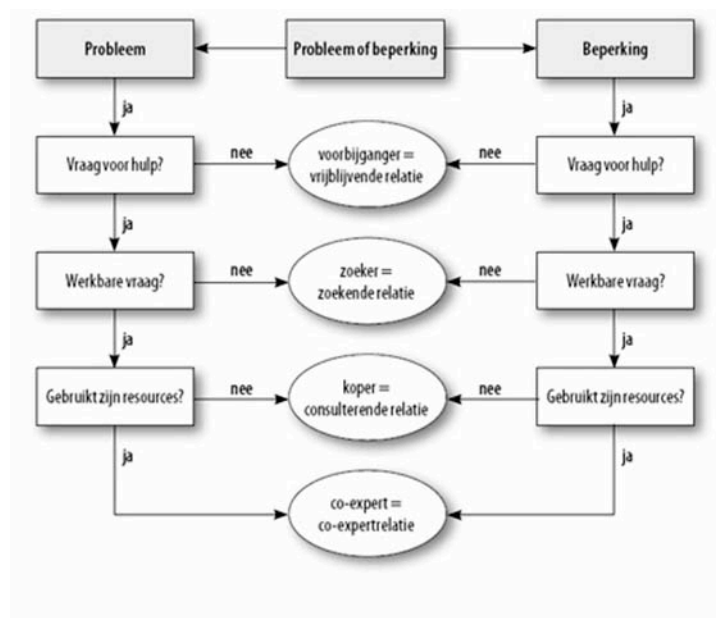
En het werkt!

6.2 Sonja Olsen – Aveleijn

Ik werk bij Aveleijn en daar staat de kracht van de cliënt al centraal.

De doelgroep van Aveleijn zijn mensen met een verstandelijke beperking en/of psychiatrische problematiek.

Wij werken met het concept van Oplossingsgericht Werken en hanteren daarbij de “7 stappen dans”. In onderstaande flowchart wordt de methodiek uitgelegd. In de flowchart is te zien wat jou rol als hulpverlener is, afhankelijk van de aard van de vraag kun je jouw methodiek hierop aanpassen.

Bij deze methodiek wordt er vanuit gegaan dat de cliënt zijn eigen kracht kent, zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen handelen en dat je samen naar oplossingen zoekt, waarbij je kijkt of het een probleem of om een beperking gaat en vervolgens de stappen samen neemt om tot een oplossing te komen.

Cliënt geeft zelf aan wat wel en niet werkt en staat op deze manier achter de oplossing en is de kans van slagen optimaal. De begeleider is alleen een hulpbron die de cliënt in kan zetten om tot een oplossing te komen.

Andere hulpbronnen worden bij het zoeken naar oplossingen ook ingeschakeld, samen met cliënt wordt zijn 'sociale netwerk'-kaart ingevuld en zo is het overzichtelijk wie de hulpbronnen zijn. Het kan van alles zijn; van familie, woonbegeleiders, buurtbewoners, vrijwilligers en vul maar in

Wij werken vraaggericht vanuit de hulpvraag van cliënt, gaan uit van de eigen kracht van cliënt en integraal door niet alleen hulpbronnen van Aveleijn, zoals collega's, gedragskundige en zorgcoördinatoren in te schakelen, maar alle beschikbare hulpbronnen te benutten.

Bij de begeleidingsmethodiek die gekozen wordt is de vuistregel: Doe wat werkt en doe daar meer van, als een methodiek niet werkt stop er dan gelijk mee en wijzig de aanpak.

Zelf werk ik bij Maatschappelijk Geïntegreerd Werk, dit is een mooi voorbeeld van hoe er invulling gegeven kan worden aan een hulpvraag betreffende dagbesteding. Cliënten die de wens en mogelijkheden hebben om, met begeleiding, in het vrije beroep werkzaam te zijn kunnen hier terecht.

Concreet werk ik als begeleider bij de MAKRO in Hengelo. Daar kunnen cliënten, afhankelijk van hun individuele mogelijkheden aan het werk. Ik kijk hoe zelfstandig iemand kan werken en hoeveel begeleiding er gewenst is, vervolgens wordt er naar de voorkeur van cliënt wat betreft de werkzaamheden gekeken en zoeken wij een geschikte werkplek binnen de MAKRO.

Momenteel hebben wij cliënten aan het werk in de kantine, restaurant, technische dienst, ontvangst goederen, bezorgdienst, bakkerij en kruidenierswaren. Werkinhoudelijk worden de cliënten door medewerker van MAKRO aangestuurd, mijn rol hierin bestaat uit het coachen van de MAKRO medewerkers en mee te kijken of er hulpmiddelen ingezet moeten worden om tot een goed resultaat te komen.

Cliënten worden voorzien van werkkleding, toegangspasjes van de MARKO, krijgen voor elk gewerkte dag 'salaris', worden door de MAKRO medewerkers als een aanwinst gezien en worden door P&O als medewerkers benaderd, bv. ook voor het kerstdiner uitgenodigd en krijgen een kerstpakket. Onze cliënten gaan 's morgens niet naar de dagbesteding, maar naar hun werk en dat alleen al geeft een verhoging van eigenwaarde.

Helaas is de stress over de komende bezuinigingen ook bij Aveleijn toegeslagen, is er straks wel geld genoeg om de ingeslagen weg te blijven volgen? Wat gaat er gebeuren met de doelgroep die buiten de boot vallen wegens het IQ criterium?

Wij zijn al geruime tijd in gesprek met de gemeente om samen te kijken hoe er invulling aan de WMO gegeven kan worden en waar de kansen liggen, ook hier gaan wij oplossingsgericht te werk, niet kijken naar de beperkingen, maar naar de mogelijkheden en doen wat werkt. Er zijn werkgroepen opgericht die zich met deze vraagstelling bezig houden en wij worden op de hoogte gehouden van alle ontwikkelingen.

Kortom zijn wij al toekomstgericht bezig, helaas is het nog niet helemaal duidelijk hoe het precies uit gaat zien en daarom is het lastig om al antwoorden te hebben.

6.3 Nelleke Donkersteeg – de Twenste Zorgcentra

Ik werk bij de Twentse Zorgcentra locatie 't Bouwhuis.

Bij de Twentse Zorgcentra werken wij vanuit de vraag van de cliënt. Voor zover het mogelijk is wil iedere cliënt zo zelfstandig mogelijk kiezen hoe hij leeft, werkt en zijn vrije tijd invult.

De cliënt heeft zeggenschap over zijn eigen leven. Dit door middel van cliëntoverleg. De cliënt staat centraal en heeft het recht om zoveel mogelijk zijn eigen keuzes te maken.

Er wordt probleemoplossend gewerkt en gekeken naar de mogelijkheden en niet naar de onmogelijkheden rekening houdend met de beperkingen.

Uitgangspunt is de ZZP en de POP-c van de cliënt. Het Zorg Zwaarte Pakket (ZZP) geeft het kader aan waarbinnen de zorg en dienstverlening vorm worden gegeven. Deze zorg en dienstverlening wordt uitgewerkt en beschreven in het Persoonlijke Ontwikkeling Plan van de cliënt (POP-c).

Het aanbieden van activiteiten en/of werk geeft structuur en zin aan het bestaan. Dit geeft de cliënt zelfvertrouwen en eigenwaarde. En mogelijkheden de sociale contacten te vergroten.

Door bezuinigingsmaatregelen zijn er minder mogelijkheden voor de cliënt om de lunchpauze op de woongroep te nuttigen. Om dit aan te passen zijn er de mogelijkheden van de volwaardige dagbesteding gerealiseerd bij de activiteiten begeleiding (AB). Dit heeft vorm gekregen doordat wij nu met twee begeleiders op een activiteitengroep zijn komen te staan. Hierdoor is er gekeken naar de nieuwe mogelijkheden voor deze cliënten.

Cliënten die afhankelijk zijn van zorg hebben vaak weinig te kiezen. De regie wordt vaak stukje bij beetje overgenomen door de zorgverleners. Dit daagt ons uit met andere ogen te kijken naar de zorg die we verlenen. En er voor open staan om cliënten toch een keuze te laten maken bij de ingesleten gewoontes. Waardoor er meer gekeken wordt naar de individuele cliënt en naar zijn hulpvraag.

Er kan tijdens de volwaardige dagbesteding nu ook één op één met een cliënt gewerkt worden indien wenselijk zoals bv. het gebruik maken van een snoezel ruimte met een cliënt die gespannen is.

Ook kan er beter naar individuele oplossingen worden gekeken zoals bv. bij een cliënt met een auditieve beperking. Hoewel zij houdt van kinderliedjes, kan zij de radio in de groep niet horen. Vanuit haar beperking hebben wij gekeken naar haar mogelijkheden. De oplossing is dat zij nu gebruik maakt van een MP4 speler met kinderliedjes en een koptelefoon.

Het nadeel van de volwaardige dagbesteding is dat als een cliënt tijdens de activiteiten ziek wordt de woongroepen niet kan worden ingezet. De cliënt is dan verplicht om op de dagbesteding te blijven. De cliënt kan dan niet in zijn eigen bed of op de eigen woongroep verblijven. De middelen bij de dagbesteding zijn niet dusdanig ingericht om iemand die ziek is adequaat op te vangen. Hij of zij komt dan te slapen in een andermans bed en de hulpverlener heeft geen tot weinig tijd om deze zieke cliënt te verzorgen. Mede omdat de activiteitenbegeleiders nog een groep draaiende hebben te houden.

Tevens is er het gevolg dat de pauze tussen de beide dagdelen anders is ingevuld. Deze ruimte werd in het verleden gebruikt om de cliënt die het nodig had te laten rusten. Dan wel te zorgen voor de nodige onderbreking om zijn activiteit zelf in te vullen waarbij mogelijk in zijn eigen zit en/of slaapruijnte.

De cliënten waar wij mee werken hebben een complexe problematiek waar wij de cliënten in moeten begeleiden en hierbij moeten we goed kunnen observeren wat de eventuele hulpvraag kan zijn. De cliënt kan zijn dagactiviteiten daarom op zijn eigen vraaggerichte, zinvolle, creatieve en sociale manier invullen.

Door maatregelen van de overheid zoals de invoering van de Zorg Zwaarte Pakketten (ZZP), en de verandering in wonen en activiteiten begeleiding is de Twentse Zorgcentra gedwongen deel te nemen aan een volwaardige dagbesteding.

Hierdoor heeft de cliënt zelf geen keuze om part time en/of een dagdeel minder te gaan werken. Hij is verplicht om 9 dagdelen per week af te nemen. Of het moet anders omschreven staan in het Persoonlijk Ontwikkeling Plan (Pop-c). Dit wordt in samenwerking opgesteld met een Gedragskundige en Persoonlijke Begeleider van zowel van wonen als van dagbesteding.

Hierdoor blijft er weinig over voor de individuele keuze van de cliënt.

Om zorg op maat te behouden is het 'sociaal netwerk' hierbij erg belangrijk. Het sociaal netwerk zorgt er bij ons voor om de wensen van de cliënten die deze zelf niet adequaat kunnen aangeven te borgen. Hierbij kan het 'eigen kracht' worden ingezet als het 'sociaal netwerk' dreigt weg te vallen of te veranderen. Dit om aansluiting te maken op de wenselijke situatie waarin de cliënt zich bevindt.

Tevens moeten protocollen het niet verhinderen om de 'eigen kracht'-middelen in te zetten. Bv. Als een vrijwilliger of familie wil zwemmen met een cliënt dan moet er een begeleider mee. Dit omdat de vrijwilliger of familie de cliënt niet aan en uit mag kleden.

6.4 Gijs Horvers – Auticomm.

Ik heb werk bij Auticomm. Auticomm. is een van de initiatieven van Marjon Kuipers NMI Register Mediator, NLP Coach / Master Practitioner en gecertificeerd als Toptrainer autisme, maar bovenal ervaringsdeskundige als moeder van een zoon met autisme.

We verzorgen landelijk cursussen & trainingen in auticommunicatie
Daarnaast verlenen we hulp in kortlopende trajecten aan volwassenen met autisme en een normale tot hoge intelligentie.

We richten ons voornamelijk op de communicatie tussen kinderen, jongeren of volwassenen met autisme en een normale tot hoge intelligentie en hun naaste omgeving. De meeste trainingen worden gegeven in samenwerking met ervaringsdeskundigen.

We geven trainingen aan iedereen die privé of professioneel in contact is met mensen met autisme o.a.:

- Medewerkers die werkzaam zijn in zorg- en hulpverlening.
- Onderwijzend personeel, leerlingbegeleiders, zorg coördinatoren, schoolpsychologen
- Re-integratie en job-coaches
- Coaches die zich willen specialiseren
- Ouders die een nog betere hulpverlener voor hun kind willen zijn

Eigen regie houden om minder afhankelijk te worden van hulpverlening

Wij vinden het belangrijk mensen (met autisme) te ondersteunen en te empoweren zelf oplossingen te vinden voor de dagelijkse gang van zaken. Een goede hulpverlener is instaat cliënten te stimuleren doelen te behalen die eerst onmogelijk leken.

Uit onze ervaring blijkt dat cliënten dan veel beter in staat zijn zich zelf te ontplooien. Zeker nu de financiële voorzieningen voor hulpverlening onder druk staan zijn wij van mening dat cliënten nog meer gemotiveerd zouden kunnen worden zelf vaardigheden te ontwikkelen om hun eigen regie te kunnen houden om zodoende minder afhankelijk te worden van hulpverlening.

Een houding die overtuigd is van mogelijkheden

Om cliënten goed te kunnen begeleiden heeft men inzicht nodig in de manier van informatieverwerking zoals dit bij hen gaat. Informatieverwerking vindt bij mensen met autisme op een andere manier plaats dan bij mensen zonder autisme. Om aansluiting te krijgen en te houden bij onze maatschappij die voor het merendeel bestaat uit mensen zonder autisme is de eerste groep vaak aangewezen op hulpverlening en extra ondersteuning.

Daarnaast is een gezonde houding waarbij de hulpverlener overtuigd is van mogelijkheden en oplossingen een must.

Tijdens onze trainingen komen de aspecten van de anti-communicatie uitgebreid aanbod.

Anti-communicatie bestaat bij ons o.a. uit de volgende onderdelen:

- Het verbaal en non-verbaal contact kunnen maken
- Neutraal en zonder oordeel kunnen zijn
- Bewustzijn ontwikkelen op invloed van eigen gemoedstoestand en houding
- Het visueel maken van auditieve informatie op diverse manieren
- Positief gericht leren denken en dit vertalen in taal
- Concrete en specifieke communicatiestijlen ontwikkelen, zowel verbaal als non-verbaal
- Gebruik van Taalpatronen waardoor je zelf leert door te vragen naar de kern en ook jouw cliënt dit kunt aanleren zodat deze een betere regie zal krijgen over eigen communicatie maar ook die van de ander.

Gedrag heeft een oorzaak

Tijdens onze trainingen besteden wij veel aandacht aan overprikkeling. Cliënten (met autisme) hebben vaak moeite de samenhang tussen verschillende gebeurtenissen helder te krijgen. Vanwege het detail denken kan gebeuren dat gebeurtenissen niet in de juiste context geplaatst kunnen worden. Tevens zorgt de gefragmenteerde interpretatie van waarnemingen voor een vertraging in de informatieverwerking. Overprikkeling is dan het gevolg en vaak wordt hier aan uiting gegeven met gedrag dat door de omgeving als ongewenst wordt gezien.

Gedrag heeft echter meestal een oorzaak! Het is de kunst deze oorzaak samen met de cliënt te leren herkennen zodat deze zelf meer sturing en grip zal krijgen voordat er overprikkeling gegenereerd wordt.

7 'Krachtig door kwetsbaarheid' zichtbaar in alle werkvelden

Door Eigen Kracht conferenties worden 'Krachtig door kwetsbaarheid' zichtbaar in alle werkvelden.

Er worden Eigen Kracht conferenties georganiseerd voor onder meer ouderen, jongeren, gezinnen, scholieren, ernstig en chronisch zieken, daklozen, schooluitvallers, mensen met psychische problemen, huurders, gedetineerden, buurtbewoners, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, en daders en slachtoffers van een misdrijf. Zowel voor individuen als voor groepen.

Een Eigen Kracht conferentie kan in heel veel situaties worden ingezet o.a.:

- Het verbeteren van de levenssituatie van een individu - kind, jongere, volwassene, oudere en/of familie.
- Herstel van verhoudingen tussen daders en slachtoffers. Om de schade na een wandaad of misdaad te verminderen, isolatie of marginalisering van de dader te voorkomen en de kans op herhaling te verkleinen.
- Het oplossen van wrijvingen, spanningen of conflicten in een wijk, buurt, school of organisatie.
- Het verbeteren van het functioneren van een individuele leerling op de basisschool of in het voortgezet onderwijs. Daarbij kan het onder meer gaan om dreigende schooluitval, dyslexie, hoogbegaafdheid of het verwezenlijken van een droom (Bv: hoe zijn de verplichtingen op school te combineren met een internationale sportcarrière?).

Inmiddels zijn in Nederland al duizenden Eigen Kracht conferenties georganiseerd. Binnen de jeugdzorg, de psychiatrie, de gezondheidszorg, de reclassering, het onderwijs en bij buurtoverlast bijvoorbeeld. Ook bij echtscheiding, conflicten, dreigende huisuitzetting, misdaad, huiselijk geweld, zorg die niet meer onder de AWBZ valt, zorg voor oudere of zieke familieleden, het vinden van passend werk en bij het realiseren van een droom.

8 Maatschappelijk verband

Om de kosten van de AWBZ te drukken en cliënten te stimuleren meer verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen situatie, voerde de overheid in 2007 de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in. Het gedachtegoed van de WMO is dat cliënten meer de regie in eigen hand nemen. Gemeenten, zorg en welzijnsinstellingen en hulpverleners kregen de opdracht op een andere manier te gaan werken.

8.1 Zorg en welzijn nieuwe stijl

Als extra impuls introduceerde voormalig staatssecretaris Bussemaker van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in 2009 het overheidsprogramma Welzijn Nieuwe Stijl.

Acht eigenschappen bieden samen een richtinggevend kader waarin het sociale beleid en zorg en welzijn zich moeten ontwikkelen. Dit kader vormt de basis om verdere invulling te kunnen geven aan het werk van de nieuwe hulpverlener.

9 Bronvermelding

Geschreven media:

- Krachtig door kwetsbaarheid - Dagblad Tubantia (zaterdag 7 april 2012)
- Nationaal Programma Welzijn Nieuwe Stijl 'de kracht van verbinden', Ministerie van VWS (2010)

Websites:

- Aveleijn.nl
- Autisme overijssel.nl
- Auticomm.nl
- Detwentsezorgcentra.nl
- Eigen-Kracht.nl
- Movisie.nl
- Seniorenraadheerlen.nl
- Vilans.nl

10 Onze conclusie

‘Krachtig door kwetsbaarheid’ is een visie voor meerdere jaren. We geloven dat de tijd er rijp voor is, mede door het politieke klimaat.

Binnen ‘Krachtig door kwetsbaarheid’ wordt er probleemoplossend gewerkt en gekeken naar de mogelijkheden en niet naar de onmogelijkheden .

Kanttekening daarbij is dat er altijd rekening moet worden gehouden met de beperkingen van een cliënt.

Ook beseffen we heel goed dat de cliënt in de praktijk nog niet altijd klaar is om inzicht te hebben en/of inzicht heeft in zijn eigen mogelijkheden.

Daarin zit dan ook de uitdaging voor ons als nieuwe generatie hulpverleners!

Kracht schuilt immers in kwetsbaarheid.

Elly Verhagen
Gijs Horvers
Nelleke Donkersteeg
Sonja Olsen

